

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Lapin ELY-keskus on osallistunut ELY-keskusten yhteisen lausunnon valmisteluun (Hämeen ELY 21.6.2022) ja antaa täyden tuen lausunnossa esille nostettuihin huomioihin. Lisäksi Lapin ELY-keskus lausuu seuraavaa:

TE-hallinnon merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jää nykytilan kuvauksessa hyvin pieneksi (ml. Team-Finland yhteistyö). Myös työmarkkinoiden toimivuuteen, työvoiman saatavuuteen ja työllisyyteen liittyvä ELYn tehtäväkenttä on kuvattu hyvin kapeana, eikä siinä huomioida riittävällä tasolla kaikkea sitä, mitä ELY-keskuksen tehtäväkenttään kuuluu, kuten esim. jatkuvaan oppimiseen, työelämän laadun kehittämiseen, ennakointiin, verkosto-, koordinaatio- ja kehittämistyöhön sekä muihin tehtäväkokonaisuuksiin liittyen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Lapin ELY-keskus viittaa tässä yhteiseen ELY-keskusten lausuntoon.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Lapin ELY-keskus on mukana ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa ja täydentää alueellisesti siinä olevia teemoja seuraavasti:

Esityksessä tulee huomioida saamen kielilain mukaiset palvelut.

Esityksessä tulee huomioida Pohjoiskalotin koulutussäätiön rooli Lapin alueen koulutuksissa.

Järjestämisvastuun tulee perustua riittävän isolle työvoimamäärälle 20.000 (poikkeus 17.000), jotta työllisyysalueista ei muodostu liian pirstaleista rakennetta, joka heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Haasteena Lapissa tunnustetaan pitkät välimatkat, mutta ratkaisuna tähän ei voi olla työllisyysalueiden pienempi koko, vaan lähinnä isompi maantieteellinen kokonaisuus, joka esim. maakunnissa kattaisi sisäänsä myös keskeisiä kaupunkeja tai keskuksia, joihin kohdistuu työhön pendelöinnin lisäksi myös muuta asiointia. Riittävän isoa minimitasoa ylittävää kokoa perustelee osaltaan työikäisen väestön väheneminen suuressa osassa Suomea tulevina vuosina. Työllisyyden hoidon alueiden tulisi rakentua kaupunkikeskusten ympärille.

Kohtaan 4.1.11 esitetään lisättäväksi, ELY-keskuksille yhteistyö- ja seurantakeskustelutehtävä huomioiden, että KEHA-keskus tuottaisi tietoa työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi ELINKEINO-, LIIKENNE JA YMPÄRISTÖKESKUKSILLE alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi.

Kuntien ja ELY-keskusten välillä tulisi muodostua jatkuva yhteistyö- ja arviointikeskustelujen perinne.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Lapin ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon ja lisäksi lausuu seuraavaa:

Kohdassa 4.2.3.5 Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan kappaleen loppu jää kesken. Pohjoiskalotin koulutussäätiö järjestää työvoimakoulutusta Suomen, Norjan ja Ruotsin yhteisen valtiosopimuksen nojalla maiden pohjoisosissa. Avoimeksi jää, onko tarkoitus jatkossakin hoitaa keskitetysti opiskelijavalinnat sekä ohjaus eli sopiminen esim. yhteispohjoismaisesta koulutuspaikkajaosta valtiosopimuksen puitteissa.

Katsomme, että toimivinta on, että lähin työvoimaviranomainen keskitetysti hoitaisi oppilasvalinnat, mahdolliset opintojen keskeyttämiseen liittyvät menettelyt ja muut vastaavat viranomaistoimet suhteessa oppilaitokseen. Yhden toimijan periaatetta tulisi olla sovellettavissa myös muiden oppilaitosten osalta, silloin kun opiskelijoita hakeutuu eri työllisyysalueilta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-
Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta*:

-
Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys*:

-
Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-
Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Lapin ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteisesti valmisteleman lausunnon huomioihin ja lisäksi lausuu seuraavaa:

Lapin erityisolosuhteiden muodostamat haasteet, pitkät välimatkat ja haja-asutus, tulisi tunnistaa työllisyysalueita muodostettaessa. Yhteinen keskustelu valtion ja kuntien välillä tulisi käynnistää mahdollisimman pian siitä, millä tavoin työllisyysalueet muodostetaan huomioiden alueelliset erityisolosuhteet, työmarkkinat ja elinkeinoelämän tarpeet.

Lakiesityksen poikkeus työvoimapohjan kriteeriin näyttäisi olevan Lapin osalta jokseenkin merkityksetön. On tärkeätä pitää työllisyysalueiden muodostamisessa tavoitteena riittävän korkea työvoimapohjaa, jotta työllisyysalueilla on riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi. Palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko Lapin alueelle on turvattava, huomioiden myös saamen kielilain mukaiset palvelut.

TE-palvelut 2024 uudistuksen sisällöt ovat epäloogisia suhteessa toimintaympäristön ja tarpeiden kehitykseen. Ihmisten elämä ei ole enää tänä päivänä sidottua tiettyyn kuntaan, vaan ihmisen liikkuvat työn ja muun elämän edellyttämällä tavalla. Monipaikkaisuus on kehittyvä trendi. Työvoiman saatavuutta ei voida ratkaista kuntakohtaisesti, vaan tarvitaan jopa maan rajat ylittävää työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa. Kuntien osalta on havaittavissa jo tälläkin hetkellä, että ne kilpailevat keskenään osaavasta työvoimasta ja myös asukkaista, millä voi olla vaikutusta kuntien halukkuuteen tehdä yhteistyötä keskenään.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Lapin ELY-keskus omalta osaltaan vahvistaa näkemyksiä, joita on esitetty ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa esille nostettuja huomioita sekä lausuu lisäksi seuraavaa:

KEHA-keskuksen tehtävänä olisi tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa. Tietoa tuotettaisiin työ- ja elinkeinoministeriölle yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi.

Esitetään lisättäväksi, että työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi on mainittava tietojen tuottaminen ELY-keskuksille, ottaen huomioon ELY-keskuksille lain työvoimapalvelujen järjestämisestä 3 luvun 4 § Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut sekä ELY-keskusten aluekehitystehtävä.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemissa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

Lapin ELY

Uusihanni Minna
Lapin ELY